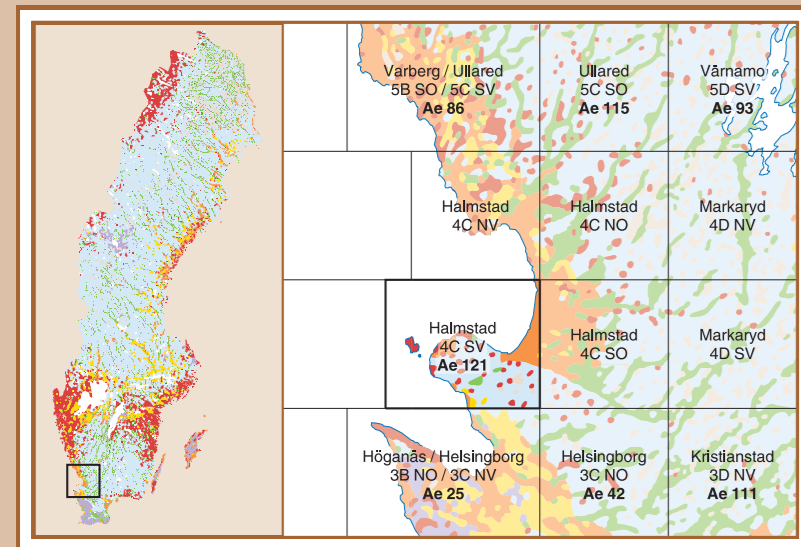

Jordartskartan 4C Halmstad SV

Map of the Quaternary Deposits

Skala 1:50 000

2000

KORTFATTAD BESKRIVNING AV JORDARTERNA

I det följande ges en mycket kortfattad beskrivning till jordartskartan 4C Halmstad SV. En mera omfattande beskrivning ligger separat.

JORDARTER SOM BILDATS AV LANDISEN ELLER DESS SMÅTVATTEN (GLACIALA AVLAGNINGAR)

Större delen av de jordarter som idag täcker berggrunden bildades i slutet av den senaste istiden. Jordarterna bildades vid landens randzon och i det smaltvatten som frigjordes då isen smälte i området för ca 15 000 kalenderår sedan (enligt nyligen reviderad dattskala).

Morän
Landens högsta och beaktade landskapsdelar av berggrunden och äldre jordlager. Framför allt i samband med isens avsmältning avsattes materialet som en oerförd jordart, morän. Den avsattes dels under isen, dels i isens uppspruckna randzon. Moränen inom kartområdet är i allmänhet relativt tunn. På Hallandsåsens och Bjärehalvön är moränområdet mestadels mindre än 5 m och överstiger sällan 10 m. Ett lokalt moränblocke återfinns i områdets sydöstra del, i närheten av Försöv, där det finns komplexa lagerföljder med sammanlagda moränmäktigheter som uppgår till 15–40 m.

Drummenformer utsträckt i nordost-sydväst förekommer på Hallandsåsens, men huvudsakligen följer moränens yttre formen den underliggande berggrunden. Den normala moränen inom kartområdet är sandig-molg. Ett litet små område med lerig sandig-molg morän samt grusig-sandig morän finns. Moränmaterialet domieras av lokala gnejser, Kribbergarter och paleozoiske sandsten förekommer lokalt.

Moränens blockhalt i markytan är i allmänhet "normalblockig", vilket innebär att strödda block förekommer allmänt. På Bjärehalvön är moränytorna dock vanligen blockfattiga. Endast små områden med blockrika moräner har kartlagts på Hallandsåsen.

Isälvsavlagringar
Vid landens avsmältning bildades smältvatten. Vattnet samlades i tunnlar och sprickor i isen och sökte sig mot stranden. Material som fanns i isen, alltifrån block till små lerpartiklar, transporterades och sorterades i vattnet. Isälvsavlagringar bildades när block, sten, grus och sand avsattes i isens håligheter eller framför stranden. Isälvsavlagringar har relativt liten utbredning inom kartområdet. Grevie åsar utgörs av 5–6 parallella åsar, huvudsakligen uppbyggda av stenigt grus. I Sjöarveden ligger utbredda grus- och sandavlagringar, bl.a. med terrassform. Gruset är dåligt sorterat. Vid Försöv finns en moränklädd isälvsavlagring som underlagras av bl.a. varig lera. Vid Skottorp ligger en flack isälvsavlagring med 44 m mäktighet enligt uppgifter från en brunnsborring.

Glaciata finkorniga sediment
De minsta partiklarna som transporterades av isens smältvatten sedimenterade i det seneglaciära havet. Vanligen skedde detta på relativt stort avstånd från stranden. Inom kartområdet påträffas glaciär lera sydöst om Försöv samt norr om Hallandsåsen, där mäktigheten kan uppgå till 15–20 m. Lera och silt förekommer inom angivna områden täckt av sen. Glaciär lera förekommer inom kartområdet upp till 35–40 m o.h.

JORDARTER SOM BILDATS EFTER LANDISENS AVSMÄLTNING (POSTGLACIALA AVLAGNINGAR)
Högsta marina gränsen (MG) är inom större delen av kartområdet belägen 55–60 m o.h. Några större höjdskeffnader mellan MG:s ligger på södra respektive norra sidan av Bjärehalvön och Hallandsåsen har inte kunnat konstateras vid kartläggningen. Genom landhöjning torrlades successivt allt större landområden. Jordarterna utsattes för erosion av vågorna, s.k. svallning, varvid materialet rundades, sorterades och avsattes som nya jordarter i strandzonen. Klapper, grus och sand har på så sätt avlagrats över stora ytor på lägre nivåer än MG. Postglaciära gränsen (PG), som är belägen ca 10 m o.h. inom kartområdet, framträder som strandvallar av grus eller sand, eller som strandhak. PG utbildades vid en havsnivåhöjning som nådde sitt maximum för ca 6700 år sedan.

Torv och gyttja har bildats och fyllt ut f.d. sjöar genom att rester av döda organismer har ansamlats.

Svålmsediment
Sand förekommer i stor utsträckning, främst på slätten norr om Hallandsåsen. Stora tillt med grus och klappersten finns exempelvis vid Grotteåarna och Hovs hallar. Svålmsedimentens mäktighet överstiger sällan 3 m. Framför allt längs Laholmsbukens kust täcks svålmsedimenten av flygsand som bildar upp till 10–15 m höga dyner.

Svålmsediment
Svålmsediment fyller ut lågmarken utmed bäckar och där och förekommer främst utmed åarna Lagan och Stensån, där de bildar tydligt urskiljbara plan. Sedimenten varierar vanligen i korntorleksammansättning, från sand till ler, och innehåller en varierande mängd organiskt material.

Torv
Torvjordarter bildades, och bildas långsamt fortfarande, genom att fuktiga sjöar hell eller delvis fyllts med organiskt material och växt igen, eller genom att fast mark försumpats. Kartområdets kärrtorvmarker domieras av lövkärr. Mossar med 1–8 m torvmäktighet förekommer på Hallandsåsen.

JORDARTSANALYSER
I samband med kartläggningen har tagits prover av olika jordarter. Ett flertal analyser har gjorts på proverna, bl.a. har korntorleksammansättning, buffert-%, pH, kalkhalt, basmineralindex och terminalmetall bestämts. Analysresultaten presenteras i den separata beskrivningen.

1. BERGGRUNN BEDROCK

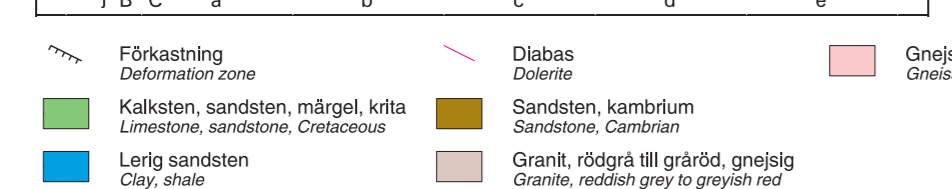
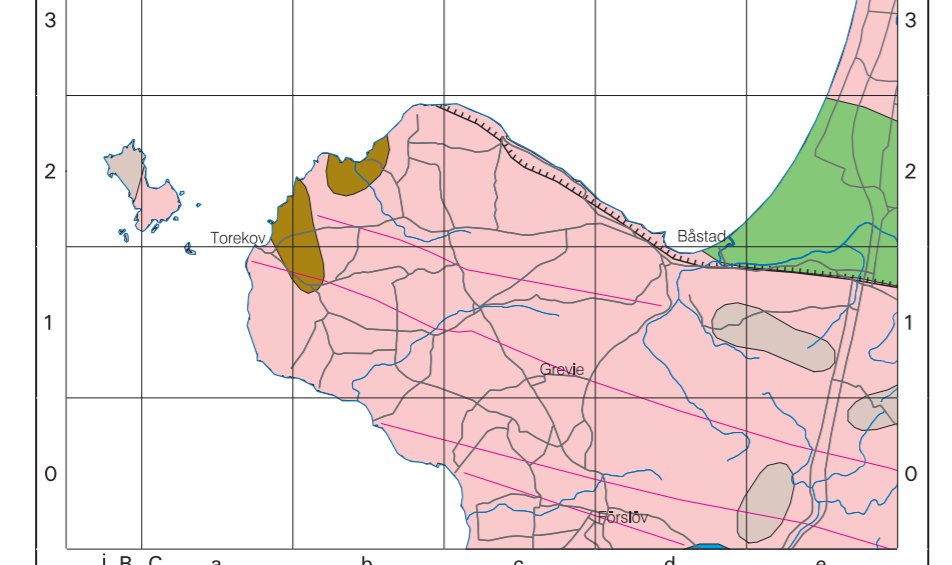
Kartområdets urberg domieras av gnejser av olika slag. Vanligast är mer eller mindre ådrade, finkorniga, grå till rödgrå gnejser (s.k. ådergnejs). Mer underordnat uppträder röda gnejser. Lervitråd gnejs är rapporterat från ett stort antal brunnsborringar samt från anläggningsarbetena för järnvägslinjen genom Hallandsåsen. Ådergnejserna inom kartområdet har länge varit intressanta för stenindustrin. Vid Båstad finns ett stenbrott som producerar krossberg.

Graniterna är svåra att skilja från gnejserna, men har grovre kornighet och mera massiv textur. De uppträder inom mindre områden på Bjärehalvön och Hallandsåsen. Kambrisk sandsten finns längs stranden norr om Toreköv. Bergarten är ljus och mycket hård. Gångar av gråsvart diabas förekommer i VNV-OSO-lig riktning. Diabaserna genomskärar urberget och den kambriska sandstenen.

Trias-jura-bergarter, vanligen leriga sandstenar, är inom kartområdet endast kända från borrhjor.

Kribbergarter förekommer norr om Hallandsåsen. Invid åsen består de till övervägande del av vit kalksten, s.k. kalkarenit. Norrut avtar kalkhalten och bergarten övergår delvis till grå murgel eller sandsten.

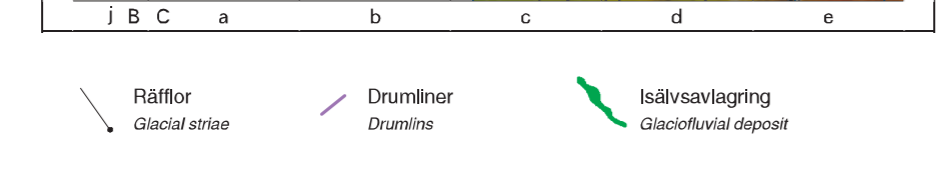
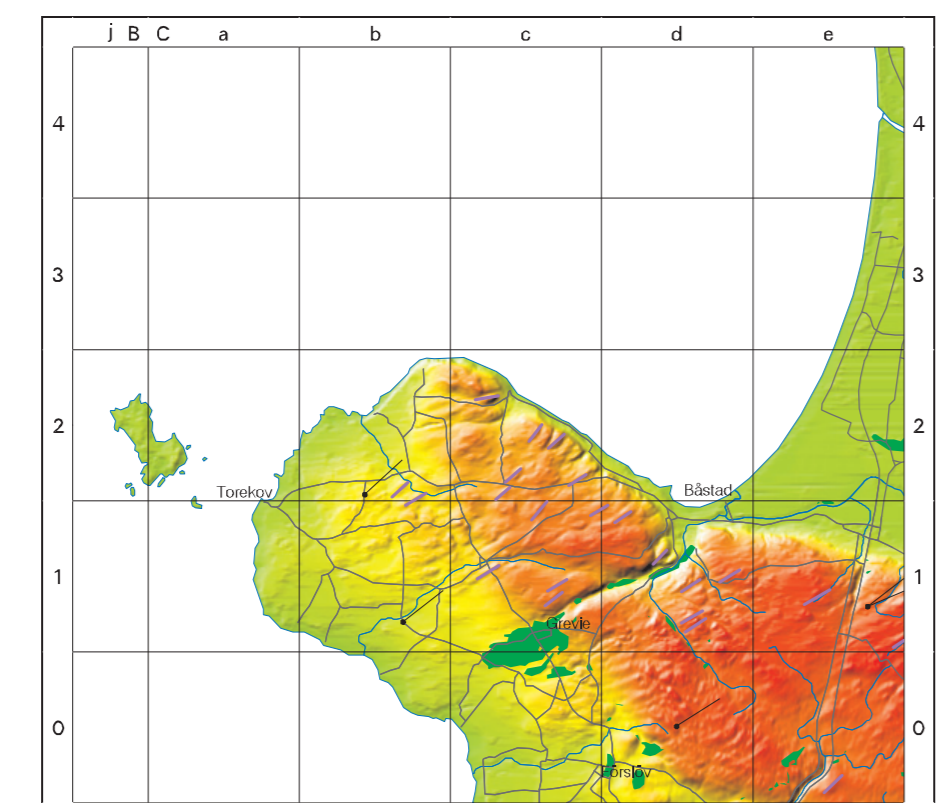
En zon med sprick- och kirkastingsystem korsar kartområdet i nordväst-sydöstlig riktning. Mycket omfattande vertikala rörelser har ägt rum i berggrunden längs zonen sedan kambrisuriskt tid.

2. TOPOGRAFI, RÄFFLOR OCH MORÄNFORMER TOPOGRAPHY, GLACIAL STRIAE AND MORAINE FORMS

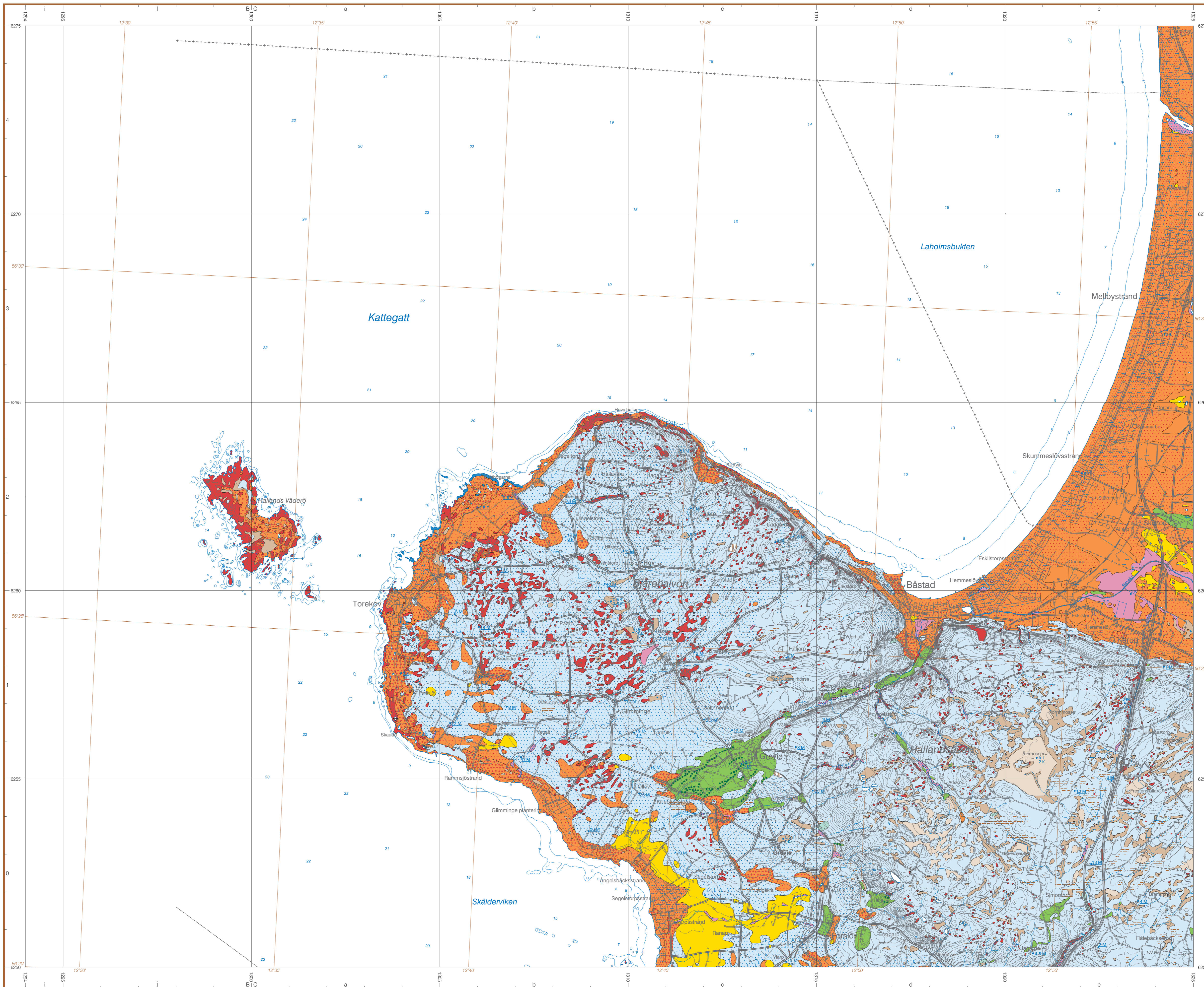
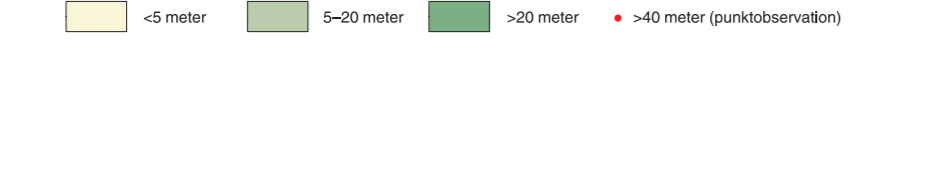
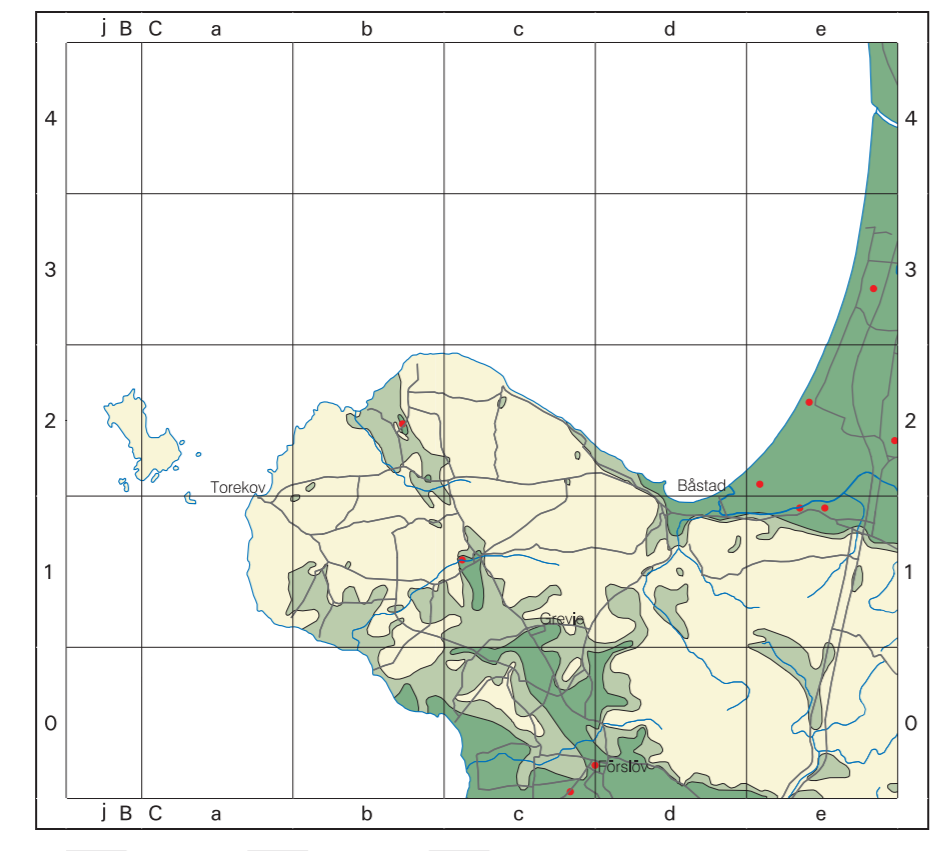
Den topografiska höjdbilden baseras på Lantmäteriets digitala höjddatabas. Färgerna representerar markytans höjd över havet från havens till ca 200 m ö. h.

Räfflor bildades då landisen rörde sig över området. Block och stenar som fanns i isen under del repade berget. Rällorernas riktning visar att isen i nedre delen slutade rörde sig över området från nordöst och ÖNG. Drummen och lässedimenterna på Bjärehalvön och Hallandsåsen har inom kartområdet samma riktningar som rällorerna.

3. JORDDJUP THICKNESS OF QUATERNARY DEPOSITS

Översiktlig karta över jordagens mäktighet. Uppgifter om jorddjupet är hämtade från SGUs brunnsmark.

Huvudkontor/Head Office: Box 670, Boxvägen 18, S-221 88 LITTELÅSA, Sweden. Telefon: +46(0) 18 77 00 00. Fax: +46(0) 18 77 00 10. E-post: gju@sgu.se, URL: http://www.sgu.se

Filialkontor/Regional Office: Göteborg: Sölvstensgatan 5A, S-413 30 GÖTEBORG, Sweden. Telefon: +46(0) 31 708 26 50. Fax: +46(0) 31 708 26 75. E-post: gju@sgu.se, URL: http://www.sgu.se

Kläppan: Kläppan 10, S-220 70 LUND, Sweden. Telefon: +46(0) 40 31 17 70. Fax: +46(0) 40 31 17 99. E-post: kund@sgu.se

Skottorp: Skottorp 4, S-220 70 MÅLA, Sweden. Telefon: +46(0) 903 346 00. Fax: +46(0) 903 216 99. E-post: mail@sgu.se

Topografiskt underlag: Urfotograf från topografiska bladet 4C Halmstad SV 1:50 000, delvis reviderat med mätningar från Lantmäteriet. Geografiska längden är hämtad från Greenwäich, Gauss projektion. Godkänd från sekretesssynpunkt för spridning. Lantmätarkart 1965-10-30.

Skala 1:50 000

TECKENFÖRKLARING TILL KARTAN

Jordarterna är i teckenförklaringen grupperade efter bildningsått. De är i princip placerade så att en yngre jordartsgrupp står ovanför en äldre. Mönstret utan ram, t.ex. för tunt yllager av torv, redovisas i kombination med jordartsbeteckning, inom varje grupp är, utan hänsyn tagen till ålder, den mest finkorniga jordarten placerad överst och den mest grovkorniga underst. De äldsta jordarterna — moränerna — visas normalt direkt på berg. Övriga jordarter underlagras av berg eller ett eller flera äldre jordlager.

Moränens blockhalt i ytan Boulder frequency of till surface
Normalblockiga moränrytor redovisas utan mönster för blockhalt. Till surfaces with medium boulder frequency have no superimposed boulder pattern.

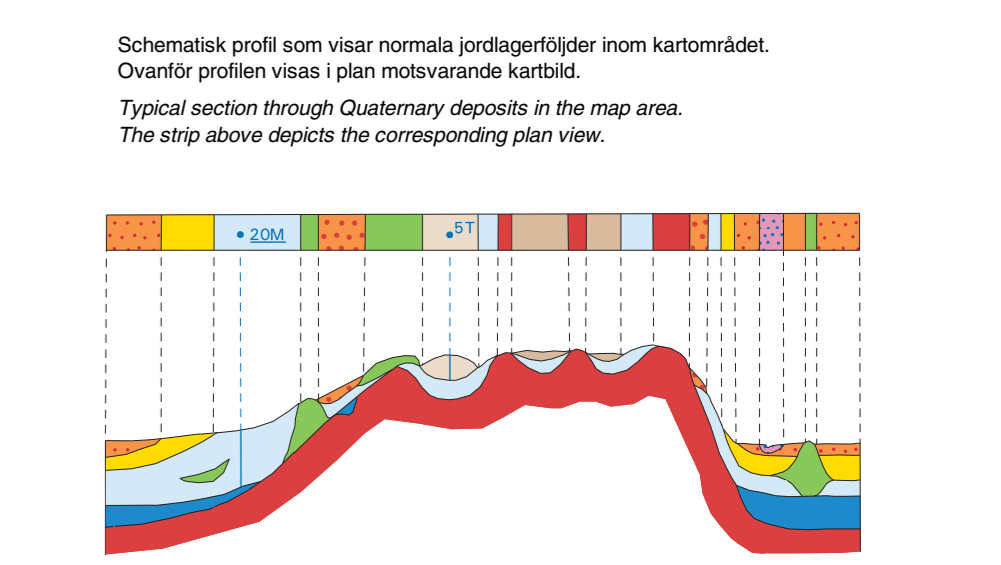
Blockhaltig Low boulder frequency
Blockrik High boulder frequency

Mäktighetsuppgifter i meter Thickness in metres of Quaternary deposits
31 Torv Peat
40 Kohlesjöskjoldar (lera, silt och gyttja) Cohesive sediments (clay, silt and gyttja)
20 Frikollskjoldar (sand och grus) Non-cohesive sediments (sand and gravel)
2M Morän Till
20 Understrukten uppgift innebär att borrhjor nätt berggrunden Understruck means that the boring has reached the bedrock

Talus Talus
Sedimentär berggrund Sedimentary bedrock
Urberg Precambrian

Stenbrott Quarry
Räfflor Glacial striae
Källa Spring
Fyllning Filling
Årskall Årskall
Gruslag, dagbrott o.d. Gravel pit, quarry etc.

Schematisk profil som visar normala lagerföljder inom kartområdet. Överför profilen visas i plan motsvarande kartbild. Typical section through Quaternary deposits in the map area. The strip above depicts the corresponding plan view.

Den geologiska karteringen har utförts 1989-1992 under ledning av Joachim Falk och Bertil Ringberg. Kartans geologiska information finns digitalt lagrad vid SGU. Referens till kartan: Ringberg, B., 2000. Jordartskartan 4C Halmstad SV, skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning Ae 121. Geografiska längden är hämtad från Greenwäich, Gauss projektion. ISSN 0586-1835